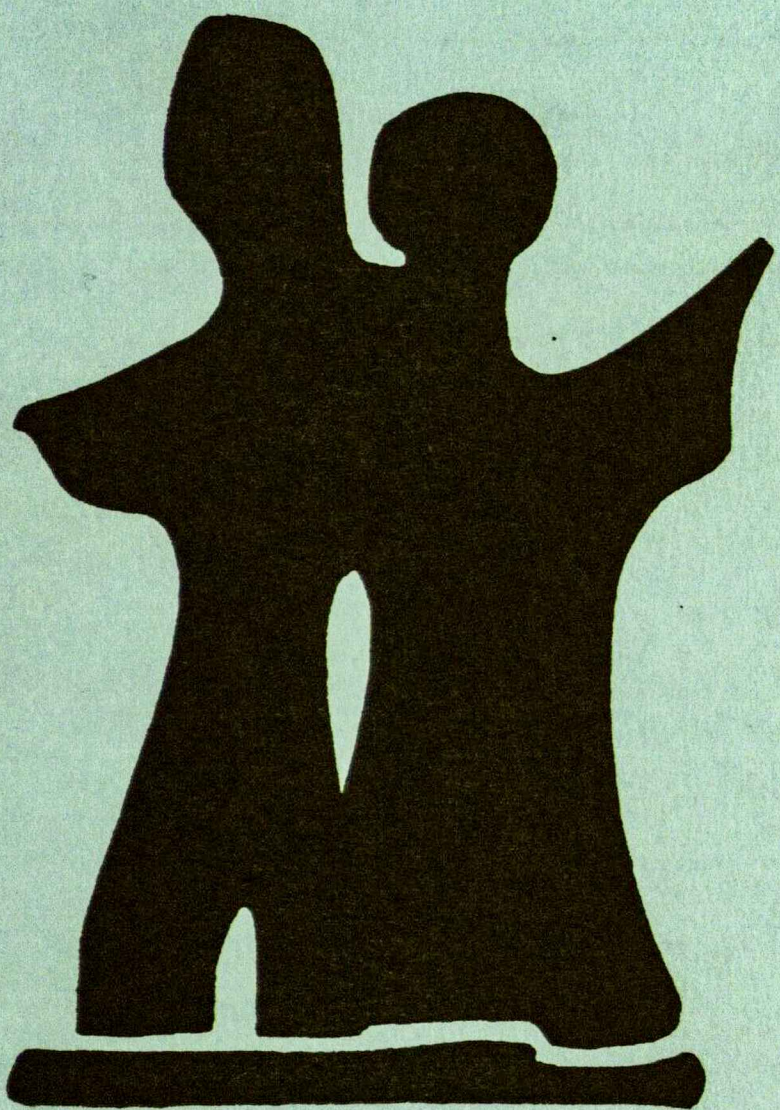

ATEITIS 4

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKO JAUNIMO ŽURNALAS

1972 — LIETUVIŲ JAUNIMO METAI — 1972

BALANDIS — APRIL

TURINYS

Atgyjanti dvasia 97
Mūsų pasaulis 98
Taizė — jaunųjų klajoklių centras — kun. J. Šulcas . . 101
Masinė visuomenė ir jos žmogus — **Saulius Kuprys** . . . 105
Dainava '71 — **Vida Paškutė** 111
Mirtis — **L. Keraitė** 112
Simui — **Bernadeta Braciūtė** 115
Gyvenimas — Aldona Zailskaitė 115
Visa atnaujinti Kristuje — **Edvardas Krakauskas** . . . 116
Ateitininkiškumas — **Regina Stočkutė** 118
Ieškojimas — **Diana Montvilaitė** 120
Kelionės įspūdžiai — **Alfonsas Paulauskas** 121
Kryžiaus Kelias — **kun. K. Žitkus** 122
Kalbos skiltis 124
Laiškai 125
Kreivos šypsenos 126

Iliustracijos: Vyto Pranaičio — 100, 102, 104, 108, 111, 119, 120, 125.

Nuotraukos: Vyto Pranaičio — 112, 114, 117, 123.

Viršelis: Vyto Pranaičio.

REDAKCIJA:

Kun. Jonas Staškevičius,
941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada.
Telefonas: (416) 364 - 7646.

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS:

Rūta Čepaitytė, Algis Čepas, Leonardas Dambriūnas, Dainora Juozapavičiūtė, Gabija Juozapavičiūtė, ses. Dalia Keblinskaitė, Vincas Kolyčius, Almis Kuolas, Danguolė Stončiūtė, Onilė Vaitkutė.

LAUŽYMAS:

Vytas Pranaitis.
Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Čikagoje.

ADMINISTRACIJA:

Juozas Polikaitis — ATEITIS, 7235 S. Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629
Telefonas: (312) 434-2243.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $7.00, susipažinimui prenumerata $5.00, garbės prenumerata $15.00, visur kitur laisvame pasaulyje $5.00.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine. Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association. Business address: 7235 South Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

ATGYJANTI DVASIA

Stebėdami gamtą, matome kaip, po šaltos žiemos, sniegas bei ledai sutirpsta ir žemė atsigauna; kaip rudenį dingusi žolė ir medžių lapai vėl prasikala ir sužaliuoja; kaip visa tai, kas žiemos metu buvo mirę, vėl atgyja. Taigi, tam tikras prisikėlimo reiškinys, jaučiamas gamtoje, mums byloja apie nemirtingumą. Jeigu neprotinga gamta prisikelia, tuo labiau protingas žmogus turėtų prisikelti. Viso to prisikėlimo pagrindas — tam tikra gyvybės sėkla, kuri nemiršta; dvasia, kuri ir toliau gyvena.

Bet visi žinome, kad su šaknimis išrauta žolė atgyti negali. Sudegęs medis nebegali nei augti, nei žaliuoti, o stagaru stovi. Dievo atsisakęs žmogus, anot Kristaus, į mirtį eina, o ne į gyvenimą. Taigi, nemirštančiai sėklai — dvasiai, kuri gyvena, reikia tam tikro pagrindo, be kurio žus ir nebeprisikels. Žolei reikia žemėje pasilikusių šaknų, medžiui — sveiko kamieno, žmogui — gyvenimo Dievu.

* * *

Artėjant II PLJ Kongresui, peršasi mintis, kad tokį pagrindą reikia padėti ir kongresinei jaunimo dvasiai, kuri nuo Pirmojo Kongreso tam tikrą gyvastingumą iki šiol palaikė, tačiau visada buvo mirties pavojuje. 1966 m. Jaunimo Kongrese gyvybė buvo suklestėjusi: įvairių kraštų tuometinis jaunimas suartėjo, susidomėjo vieni kitais, buvo pajusta jų tarpe slypinti milžiniška jėga. Deja, ji nebuvo tinkamai ir pilnai išnaudota. Tiesa, liko tam tikras dvasinis santykiavimas bei inspiracijų ieškojimas tarpusavyje. Daugelis stengėsi gyventi kongreso dvasia. Juk ir pirmosios įvairios demonstracijos už Lietuvos laisvę — "ano meto" jaunuolių darbas. Jie daugiausia buvo tie žmonės, kurie per šį laikotarpį tyliai ir pavieniai darbavosi: tai vadovaudami vasaros stovyklose, tai mokydami šeštadieninėse mokyklose, tai būdami vadovais bei globėjais įvairiose jaunimo organizacijose. Kitaip sakant, jie net dalinai išugdė dabartinio Jaunimo Kongreso kartą.

Jeigu šiuo kongresu bent tai bus atsiekta, kas buvo atsiekta pirmuoju — labai gerai. Bet to jokiu būdu neužtenka. Žmogaus dvasinė gyvybė auga ir stiprėja tik turėdama tinkamą, sklandžiai koordinuojamą atsparą, tampriai suklijuotus augimo rėmus, reikiamas aplinkybes savo kūno dvasiniam klestėjimui. To reikia ir Jaunimo Kongreso dvasiai, kad ji, atgijusi kongreso metu, būtų aiškiai apipavidalinta, konkrečiais dalykais užangažuota ir sklandžiai koordinuojama per sekančius šešeris metus. Mums reikia pajudinti tą miegantį milžiną ir išnaudoti jo gaivalingą jėgą.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MOKYKLOS
BIBLIOTEKA

Mūsų pasaulis

Veykų švenčių proga, kalbėdamas tikintiesiems, pop. Paulius VI pareiškė, kad krikščioniškojo gyvenimo centras yra Kristaus prisikėlimo šventė, kviečianti žmones įsisąmoninti, kaip reikalinga moralinė sąžinė, kuri apsprendžia ir tvarko mūsų elgesį, naudojimąsi laisve, pareigų atlikimą ir mūsų gyvenimo orientaciją Dievo link. Šiuo metu dažnai sąžinės vardan yra skleidžiamas nesąžiningumas, neatsakingumas ir vienašališkumas, kurie pateisina kiekvieną nemoralumą bei iškraipo moralines taisykles. Be to, dažnai sąžinė yra nuvertinama ir įtraukiama į grynai psichologinių vertybių plotmę. Velykos turėtų būti moralinio sąžinės atbudimo laikotarpis, pasireiškiąs atgaila ir išpažintimi. Popiežius taipgi priminė Tylinčiąją Bendriją. Anot jo, yra daug kraštų, kur tikintieji varžomi išpažinti savo tikėjimą. Jis jų neužmirštąs ir visuomet jungiasi su jais maldoje ir prisikėlusio Kristaus viltyje.

Nuodėmės samprata žmogui yra tapusi nebeaiški ir daugeliu atvejų netekusi savo religinės reikšmės, virsdama Freudo kaltės jausmu arba Markso socialiniu blogiu. Taip rašo Italijoj leidžiamas jėzuitų žurnalas "Civilta Cattolica". Žurnalo nuomone, tam esančios dvi priežastys. Viena glūdi perdideliame dabartinio krikščionies optimizme, kuriuo jis žvelgia į save ir į pasaulį, o kita — krizėje, kurioje žmogus netenka pakankamo įsitikinimo, jog nuodėmė yra nusikaltimas ne tik prieš gamtą, bet ir prieš Dievą. Todėl šiuo metu blogis dažnai yra aiškinamas socialinių struktūrų ar bendruomeninių organizacijų netobulumu, kurios priverčiančios žmogų daryti bloga. Tačiau tokia galvosena visiškai prieštarauja Kristaus, apaštalų ir Katalikų Bendrijos mokslui, nes paneigia Kristaus aukos paslaptį.

Dabartiniai Amerikos katechizmai yra puikiai paruošti metodiniu atžvilgiu, tačiau juose yra didelių religinės medžiagos trūkumų bei spragų. Tokia arkiv. Robert J. Dwyer nuomonė. Kalbėdamas tikybos mokymo kongrese, jis įspėjo: jeigu religijos mokytojai nepapildys savo žiniomis to, ką dabartiniai katechizmai praleidžia, vaikai religiniu atžvilgiu nebus gerai paruošti. Jis taipgi pridūrė, kad šiuo metu kunigų ir vienuolių tarpe esanti tendencija skleisti savas nomones, o ne Katalikų Bendrijos tiesas.

Kambodijoje komunistai sistemingai naikina katalikus kunigus. Tai patvirtino vysk. Yves - Georges - Rene Romousse iš Phnom - Penh. Paskutine auka buvęs kun. Pierre Rapin, 46 m., kuris buvo užmuštas, kai buvo susprogdintias jo namelis. Paskutiniu metu panašiai buvo nužudyti ir kiti trys kunigai.

Ortodoksų šv. Rašto specialistų atliktas N. Testamento vertimas buvo pavestas atydžiai išstudijuoti katalikų mokslininkams, kurie padarė eilę pastabų bei davė patarimų. Dabar vertimas jau atspausdintas ir platinamas Bulgarijoje.

Jaunimo peticijai parašų rinkimas jau vyksta visame laisvajame pasaulyje. Parašai renkami ne tik JAV ir Kanadoje, bet taipgi Pietų Amerikoje, Europoje ir Australijioje. Peticijos komisijai vadovauja Antanas Kizlauskas. Užsibrėžtas tikslas — pusė milijono parašų. Todėl visi lietuviai raginami rinkti Jaunimo Peticijai parašus ypatingai svetimtaučių tarpe Lietuvos religinės bei tautinės priespaudos reikalu. Peticijos lapus galima gauti II PLJK būstinėje: 5620 South Claremont, Chicago, Ill. 60636, USA.

Brazilijoje išnuomuotas lėktuvas, kuriuo atskris Brazilijos, Argentinos, Urugvajaus bei kitų kraštų lietuviškasis jaunimas dalyvauti II PLJ Kongrese. Lėktuvas išskris iš Sao Paulo birželio 27 d. ir nusleis Niujorke. Atgal iš Niujorko į Braziliją išskris lie-

pos 2 d. Prie lietuvių ekskursijos yra prisijungę ir Brazilijos estai, kurių kongresas tuo pačiu metu įvyksta Toronte, Kanadoje.

II PLJ Kongreso simbolio klausimas jau išspręstas: nutarta naudoti PLB ženklą — vytį su pasauliu.

Kent State universitete, kur liepos 4 - 8 d.d. įvyks II PLJK Studijų Dienos, šiuo metu pradėta mikrofilmuoti lietuviškoji spauda. Nuo šių metų pavasario tame universitete bus pradėtas nuolatinis lietuvių kalbos dėstymas. Tam dabar bandoma sukelti $500. Tolimesnės lietuvių kalbos dėstymo išlaidos bus padengiamos paties universiteto. Šiuo reikalu universitete ypatingai daug rūpinasi geografijos skyriaus viršininkas prof. Hodgkins, John Cadzow ir Augustinas Idzelis.

Jaunimo Kongreso atstovams išvykus į Kent State universitete rengiamas Studijų Dienas, Čikagoje pasiliks daug jaunimo, kuriam ruošiama speciali programa liepos 5 - 8 d. d.

Prof. dr. Antanas Sužiedėlis, Catholic University of America psichologijos skyriaus vedėjas, ruošiasi talkinti II PLJK Programos Komisijai savo skaitytuvų technologijos patirtimi, sukaupdamas visus Studijinės Anketos rezultatus.

Dail. Antanas Tamošaitis skaitys paskaitą apie lietuvių tautodailę II PLJK Stovykloje. Paskaitą dailininkas žada pailiustruoti skaidrėmis. Lietuviškąją choreografiją (šokius, ratelius, žaidimus) pristatys Liudas Sagys, Klevelando tautinių šokių grupės "Grandinėlės" vadovas. Pristatyme vartos garsines priemones. Kalbininkas dr. Antanas Salys stovyklautojams kalbės tema: "Lietuvių kalba — vertenybė ir pareiga". Poetas dr. Henrikas Nagys kalbės apie svarbiausius lietuvių literatūros sąjūdžius.

Detroito jaunimo metų komiteto pirmininku išrinktas Jonas Nakas. Kiti komiteto nariai: Regina Garliauskaitė, Kastytis Karvelis, Edmundas Kasputis, Linas Mikulionis, Robertas Selenis, Aida Smalinskaitė, Irena Sventickaitė ir Karolė Veselkaitė.

Filadelfijos ir pietinės ..New Jersey apylinkės sudarytam bendram Jaunimo Metų komitetui vadovauja Algirdas Jonys.

Omahos apylinkės Jaunimo Metų komitetą sudaro: pirmininkas — Petras Jonyka, nariai — Algirdas Antanėlis, Danguolė Antanėlytė, Paulius Burzdžius, Violeta Kazlauskaitė, Rita Kovaitė, Romualdas Mickevičius ir Vladas Prišmantas.

Kenošos ir Racine apylinkės Jaunimo Kongreso reikalams sudarytas komitetas, kuriam priklauso: Indrė Baužaitė, Rima Kažemėkaitė, Liudas Kuliavas, Rimas Kuliavas, Bronytė Pliuraitė ir Neringa Vindašiūtė.

Brighton Park apylinkės Čikagoje LB jaunimo sekciją sudaro: Lidija Jadviršytė, Ramutė Drutytė, Daiva Petersonaitė, Romas Sparkis ir Nora Spurgytė. Apylinkei vadovauja Juozas Šlajus, II PLJK Informacijos Komisijos pirmininkas.

New Jersey apygardos Jaunimo Metų komiteto pirmininku išrinktas Antanas Rygelis.

Baltimores Jaunimo Metų komitetą sudaro: Vita Noreikaitė, Aldona Drazdytė ir Ramunė Buivydaitė.

Eilė lietuvių jaunimo organizacijų yra susijungusios bendram darbui Jaunimo Žygio už Tikėjimo Laisvę vardu. Šiuo metu žygyje dalyvauja: Akademinis Skautų Sąjūdis, Korp! Neo-Lithuania, Lietuvių Skaučių Seserija, Lietuvių Skautų Brolija, Lietuvos Vyčiai, Moksleivių Ateitininkų Sąjunga, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Jaunimo Sekcija ir Studentų Ateitininkų Sąjunga. Žygio vykdomąjį komitetą sudaro: Algirdas P. Muliolis — pirmininkas, Romualdas Bublys — vicepirmininkas, Onutė Kliorytė — sekretorė, Kęstutis Sušinskas

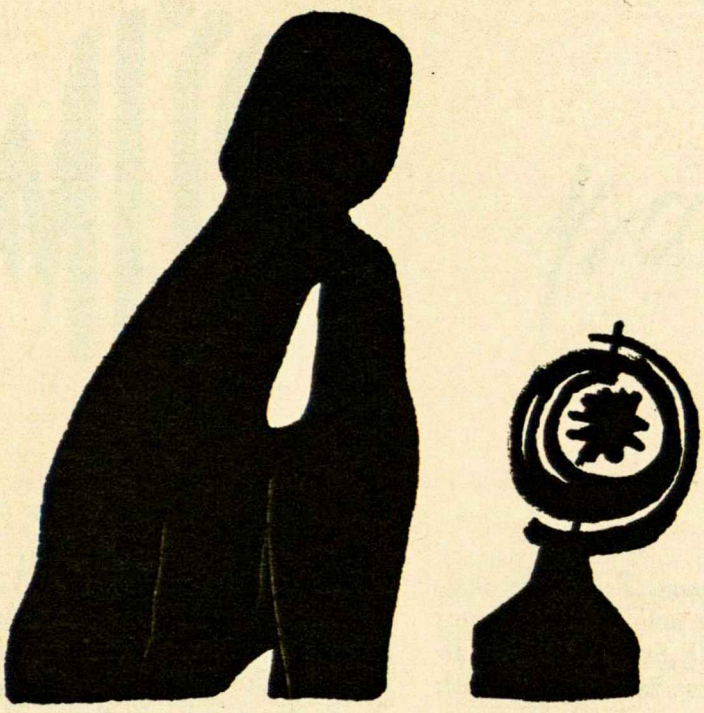

— iždininkas, Jūratė Balaišytė, Danutė Grigaliūnaitė ir Stepas Matas — nariai. Žygio informacija rūpinasi Aurelija Balašaitienė. Komitetas renka ir platina dokumentinę medžiagą apie religijos padėtį Lietuvoje, ypač apie jaunimo ir kunigų persekiojimą, reikalaudamas grąžinti žmogaus teises. Taip, pavyzdžiui, komitetas yra pasiuntęs kelius šimtus laiškų Amerikos valdžios pareigūnams, kunigams, vyskupams, spaudai, laisvų kraštų ambasadoriams Jungtinėse Tautose. Išeivijoje komitetas rūpinasi palankesnėm sąlygom atlikti religinę praktiką savo tautos papročiais ir tėvų kalba; renka bei skelbia žinias apie mūsų religinį gyvenimą ir stengiasi prisidėti prie šio gyvenimo ugdymo. Komitetas išleido ir platina lietuvių dvasinio aptarnavimo statistiką, medžiagą jaunimo diskusijoms, anketą apie dabartinę religinę padėtį, sagę - ženklelį su įrašu "Aš Kristaus". Taipgi komitetas rūpinasi audiencija pas popiežių, prašant paramos žygio tikslams įgyvendinti.

17,054 lietuviai pavergtoje Lietuvoje pasirašė peticiją, kurioje reikalauja religinės laisvės. Parašai rinkti gruodžio ir sausio mėnesiais. 123 peticijos lapų komplektas nusiųstas JTO generaliniam sekretoriui Kurt Waldheim, kuris prašomas jį perduoti Brežnevui. Pasirašiusieji teigia, kad trys anksčiau pasiųstos peticijos Brežnevui iššaukė dar didesnę religinę priespaudą. Sovietų milicijos ir slaptosios policijos grąsinimai bei suėmimai trukdė surinkti didesnį skaičių parašų ir privertė šauktis Jungtinių Tautų intervencijos. Peticijoje minimi be teismo ištremti du vyskupai: Julijonas Steponavičius ir Vincentas Slatkevičius, kurie nenusižengę jokiems įstatymams.Taipgi primenamas neteisiingas nuteisimas dviejų kunigų: Prospero Bubnio ir Juozo Zdebskio. Nusiskundžiama kunigų stoka, kurios nebūtų, jei būtų leidžiama visiems norintiems stoti į kunigų seminariją. Tikintiesiems neleidžiama atstatyti antrojo pasaulinio karo metu sunaikintos šventoves. Religinės laisvės persekiotojai nėra baudžiami, nors to reikalauja sovietinė konstitucija. Priduriama taipgi, kad Lietuvos gyvenimo lygis yra smarkiai kritęs nuo to laiko kai Lietuva buvo apgaulingai prijungta prie Rusijos.

TAIZĖ – JAUNŲJŲ KLAJOKLIŲ CENTRAS

KUN. JONAS H. ŠULCAS

"Šiandien nebežinome ką reiškia susižavėti, nustebti. Nebejžiūrime šventiškumo esmės. Tad turime naujai šventiškumo nuotaiką kurti, ar bent ją atrasti. Tų, kurie Europoje susižavi Pietų Amerika, aš klausiu: 'Ar esate pasiruošę išsilaisvinti iš savo europietiškų pančių? Palikti savo pelno kultą, sukeliantį kaltės jausmą net tuose, kurie dar suranda laiko pasikalbėjimui. Ar esate pasiruošę nevertinti laiko pinigu ir nesivaikyti didesnio uždarbio? Jei ne, tai esate šventiškumo priešai.' " Šitaip Margherita Moyano, Pietų Amerikos jaunimo organizacijų generalinė sekretorė, kalba tūkstančiams jaunuolių, susirinkusių prie Taizė (Prancūzijoje) protestantų vienuolyno. Tas vienuolynas tai brolių bendruomenė, siekianti vieno bendro tikslo: įgyvendinti Evangeliją. Ta bendruomenė atsirado po II pasaulinio karo, ir dabar yra Europos bei viso pasaulio ieškančiam jaunimui itin patrauklus centras. Ten susirenka šimtai ir tūkstančiai protestantų, katalikų, muzulmonų, indiferentų. (Per paskutines Velykas buvo 7000.) Jie gyvena palapinėse, dalyvauja kasdieniniame brolių gyvenime, meldžiasi bei diskutuoja keistai skambančias temas, kaip pavyzdžiui: "Kaip aukotis, kad žmogus netaptų kito žmogaus auka?" Nes jų išvedžiojimu, kol žmogus bus kitų priespaudoje, negalime būti ramūs. Susitikimas tokioje aplinkoje visiems teikia daug galimybių nugalėti asmeninį individualizmą bei vienišumą. Ten brolių artume gyvai jaučiama Kristaus Prisikėlimo nuotaika. Nėra reikalo imtis jokių išorinių priemonių. Visas gyvenimas toks paprastas, kad išlaisvina — sulygina visus. Štai keli liudijimai.

"Kaip svetimas tikėjimo dalykams, turiu pasakyti, kad likau nustebintas jautriu vienas kito pajutimu, nors buvo aišku, kad mūsų nuomonės liko labai skirtingos. Ne iš knygų, o per krikščionis draugus pajutau kas yra krikščionybė."

Kitas pareiškia: "Bendra, intensyvia malda ten išgyvenome Bendrijos gyvenimą. Rytą, dienos metu ir vakare susirinkdavome maldai. Bet kokią prasmę turi

malda dabartiniam jaunam žmogui? Malda pirmiausia mums reiškia būti kartu ir bendrai ieškoti Kristaus artumos. Mūsų malda neturėjo nieko įprastinio: nebuvo monotonijos, o priešingai — nuolatinis atsinaujinimas. Savo maldoje išgyvenom vienas kitą. Džiaugėmės vienybės pajutimu ir tuo džiaugsmu dalinomės su kitais..."

Tikros vertybės ten yra: bendravimas, paprastumas, tyla, malda, neturtas; atsisakymas viso to, kas nebūtina. Užtat nusistatoma prieš individualizmą, prašmatnumą, pinigų populiarumą ir ekonominį pajėgumą. Ten be jokių kompromisų kritikuojamas savas kasdienis socialinis, politinis ir bendrijinis gyvenimas. Tad kiekvienas jaučiasi esąs skatinamas priešintis konsumizmo ir jėgos logikai, kitų žmonių nužmoginimui bei išnaudojimui. Gyvenimu įrodoma, kad meilė ir pasiaukojimas yra tikrai įmanomi. Bent taip atrodo iš nuoširdžių pareiškimų.

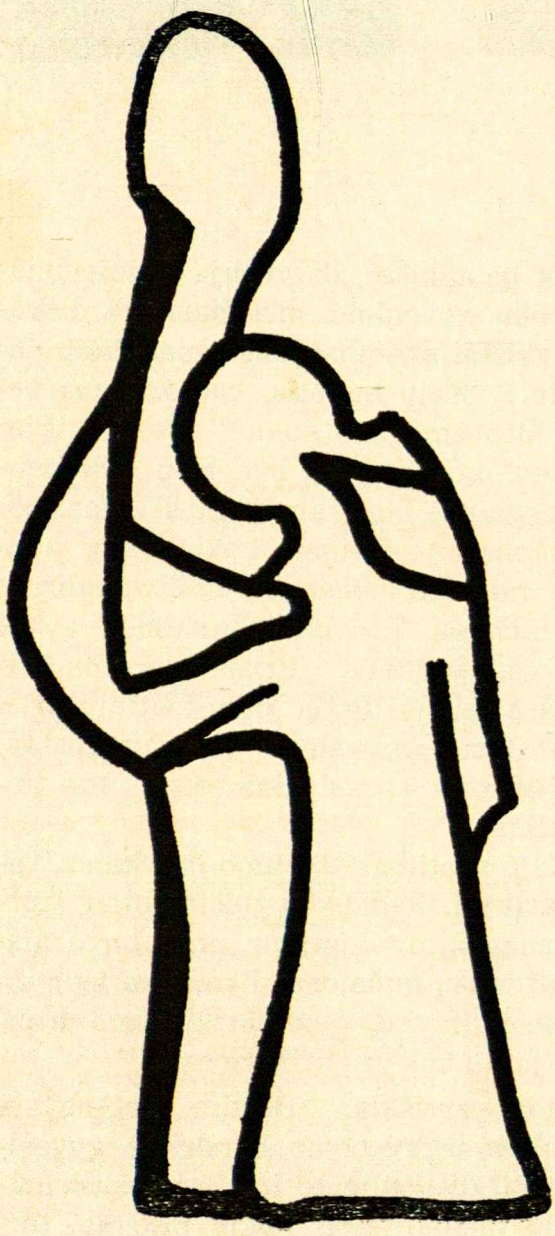

Atrodo, kad ten jaunimas ypatingai dėl to gerai jaučiasi, kad gyvai pajunta visko laikinumą ir, būdamas jaunas, dramatiškai pergyvena. Jis dažnai kankinasi manydamas, kad jam reikia perilgai laukti, kol gyvenime užims savo poziciją. Gi ten, Taizėje, jam įtaigojama, kad šita laikinoji padėtis, pilna netikrumo ir abejonių, be garantijų ir ilgalaikių programų, yra kaip tik reali padėtis Dievo Tautos, gyvenančios dykumoje, palapinėse, nuolat pekeliui į Tėvo namus. Taizė tokiu būdu lieka visad šviežias įvykis, kuris negali pasenti, nes ten nieko nėra galutinio, nieko pastovaus. Gyvenimas kuriamas pagal momentą, pagal "dvasios" įkvėpimą. Ten nuolat vyksta keitimasis.

Būtų galima tai palaikyti laikinu įkraščiu, tam tikra "Wight sala" su religiniu antspalviu. Ten viskas veikia labai sugestionuojančiai: paprasčiausi dalykai lengvai išsiplečia. Ten gyvenimo pareiškimai necenzūruojami. Trumpai: ten yra visos

galimybės masinei evazijai, kuri įstengia visus jauno žmogaus lūžius išlyginti socialinėje ir bendrijinėje srityje.

Nežiūrint viso to užsidegimo, tai nėra paprasta evazija. Taizė priverčia susimąstyti ir tuos, kurie ten užsuka visiškai be įsipareigojimų. "Vien iš žingeidumo atėjau ir turėjau apsispręsti" — yra dažnas dalyvaujančių konstatavimas. Visi kiti paaiškinimai turi užleisti vietą esminiams atsivertimo ir ištesėjimo reikalavimams.

Aišku, kaip natūralu jaunam žmogui, kritikuojama visuomenė ir Bendrija, kad laikiusios vertybes paslėptas ir atitrauktas nuo istorijos vystymosi raidos. Jose pesimizmas slopinęs valios ir vaizduotės užsidegimą, nes viskas buvę paremta negatyvia pasaulio ir žmogaus sąvoka. Tačiau galutinai nesustojama prie kritikos. Priešingai, ten Taizėje "pajunti, kad iki įvyks materialinė institucijų Bendrijų vienybė, galima gyventi toje vienybėje, kurios Kristus norėjo: meilėje, vienas kito įvertinime. Pajunti, kad įmanoma bendrauti ir nugalėti vienišumą, kuriam ypač didžiuose miestuose esi pasmerktas. Pastebi, kad galima palikti gamybos puoselėjimo logiką ir jos vieton statyti neturto, atlaidumo ir dalinimosi su kitais idealus, kurie nepažįsta savanudiško apsakičiavimo. Pastebi kokiai vergijai buvo pasmerkęs tave "normalus" gyvenimo stilius. Tuomet prastini savo gyvenimo reikalavimus ir vis ryškiau įžiūri kas yra gyvenimas, ir kokio bendro plano dalimi esi. Pastebi savo vietą Dievo brolių tarpe, vis labiau įvertindamas prisikėlimo ilgesį. Pajunti, kad tokioje nuotaikoje džiaugsmas, susižavėjimas ir tyras šventiškumas — įmanomi.

Čia gimsta degantis pasipriešinimas visam tam, kad pasaulyje priešinasi žmogui ir, logiškai, Kristui. Tuomet atgyja veiklumas, kuris paverčia tikrove tą "utopiją", kurios šiandien atviros dvasios žmonės siekia — sukurt pasaulį pagal paties žmogaus dimensijas.

Šitoje dvasioje Taizėje 1970 m. Velykų dienomis įvyko visuotinis jaunimo suvažiavimas. Dalyviai turėjo progą pakreipti savo gyvenimą Prisikėlimo vilties linkme, giliu bendravimu ir autentišku džiaugsmu. 1971 metais tas pats jaunimas perėjo į veiklos fazę. Stengėsi įsijausti ko modernusis žmogus labiausiai reikalingas, kaip tinkamiausiai paaukoti savo gyvenimą ir ieškoti konkrečių priemonių pašalinimui viso to ką modernus žmogus yra prieš savo prigimtį pastatęs.

Taizėje jaunimas, susibūręs palapinėse, jautriai išgyveno faktą, kad šiandieniniam žmogui labai reikalinga pagalba. Įsipareigota visur ir visada įgyvendinti žmogaus išsilaisvinimą.

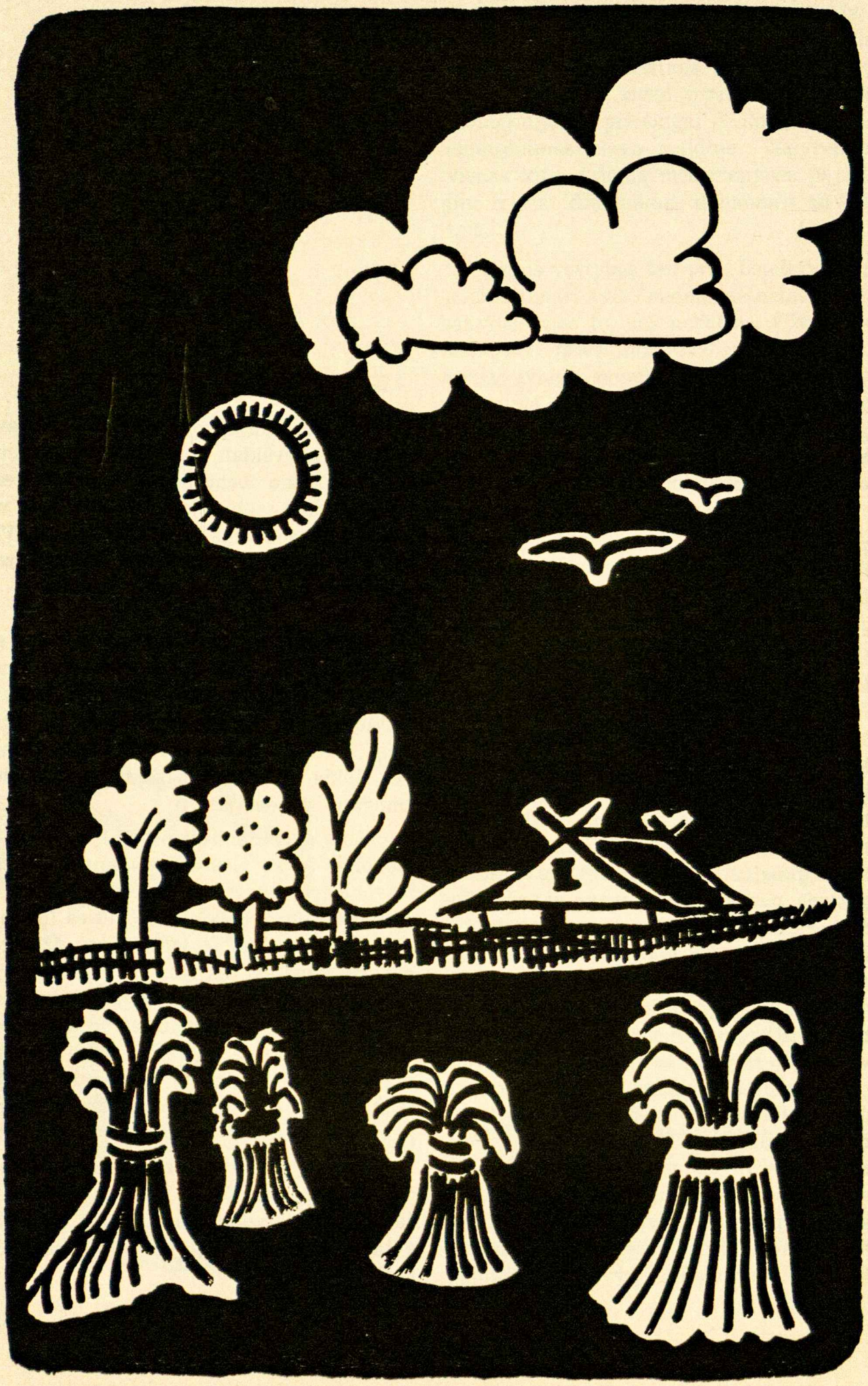

Masinė visuomenė ir jos žmogus

SAULIUS KUPRYS

1. Įvadinis masinės visuomenės aptarimas

Žodis "masė" šiandieninėj mūsų kalboj nėra retas. Mes kalbame apie masinę gamybą, masines demonstracijas, masinius puolimus ir t. t. Kas gi yra masė? Ortega Y Gasset savo knygoj' "Masių sukilimas" sako, kad masė yra "kiekybė be specialios kokybės". Tačiau toks neigiamas apibrėžimas mums nieko nepasako, nes neturime vaizdo koks kalbamasis objektas **turi būti.** Pav. pasakymas, kad kirmėlė neturi rankų, nors ir teisingas, bet juo mes nei kirmėlės sąvokos nei jos vaizdo neparyškinam. Bet jei sakytume "Naujokaitis neturi rankų", tai tuo neigimu mes jį charekterizuojame, nes normaliai žmonės yra su rankomis. Panašiai turi būti kai kalbama apie masę, ar tiksliau apie masės žmones, duodami neigiamą apibrėžimą. Turime atsakyti įklausimą kas yra ta "speciali kokybė" ir kaip ji turi žmoguje reikštis. Mūsų atsakymas, kad ta speciali kokybė reiškiasi žmogaus išugdyta asmenybe. Asmenybe mes laikome asmenį išvystusį dvasines galias: protą, valią, dorinį kilnumą. Tai žmogus didele dalimi savo pastangomis sukūręs savitą dvasinę struktūrą, kuri reiškiasi kaip jo speciali dvasinė kokybė. Kokybę mes irgi suprantame kaip kiekybę suvestą į tam tikrą tvarką. Taigi masę būtų galima aptarti, kaip kiekybę stokojančią tvarkos, kuri pagal kiekybę sudarančių objektų prigimtį turėtų būti. Tuo mes nepasakome, kad masėje iš vis tvarkos nėra, bet ji neatitinka ar prieštarauja sveikai dalykų ar asmenų prigimčiai. Kalbėdami apie žmonių kiekybinį pasireiškimą, mes turime galvoje kokią nors visuomenės formą. Kad geriau įžiūrėtume kokią vietą užima masinė visuomenė bendroje visuomeninio gyvenimo sąrangoje, trumpai peržvelkime tris pagrindines visuomeninio gyvenimo formas.

a) **Bendruomeninė visuomenė.** Jos pagrindas esminiai yra dorinis — tėvystė ir brolystė. Tos dorinės vertybės plaukia iš paties Dievo ne vien kaip kūrėjo, bet kartu ir žmonių Tėvo. Jungiamoji bendruomenės jėga yra meilė. Santykaivimo normos — doriniai įsakymai, papročiai ir, dalinai, mandagumo formos. Bendruomenės formos — šeima, tauta, žmonija. Bendruomenė yra tinkamiausia dirva žmogui išugdyti savo dvasines galias, subręsti į savarankišką asmenybę.

b) **Institucinė arba organizuota visuomenė.** Jos pagrindas yra protinis - racionalizuoti ir organizuoti žmonių santykius, kad būtų atsiekti pageidaujami tikslai. Jungiamoji institucinės visuomenės jėga yra interesas. Tarpusavio santykiavimo normos yra valstybės ar panašių institucijų įstatymai, visokios taisyklės, sutartys. Institucinės visuomenės formos — valstybė, savivaldybė, ekonominės, kultūrinės ir kt. organizacijos.

c) **Masinė visuomenė.** Šios visuomenės forma neturi pastovaus pagrindo. Ji remiasi nuotaika, kuri žinoma yra labai nepastovi. Jungiamoji masinės visuomenės jėga yra: baimė, netikrumas ir savim nepasitikėjimas. Tarpusavio santykiavimo norma yra mada. Masinė visuomenė yra beformė. Ji nesudaro tokių vienetų kaip šeima, tauta ar valstybė, Ji nesiriboja klase, luomu, profesija. Nežiūrint viso to turime pagrindo teigti, kad masinė visuomenė kaipo tokia egzistuoja.

2. **Minia**

Vienintelė konkreti forma per kurią reiškiasi masės žmogus yra minia. Paprastai minia vadiname bet kokį didesnį žmonių vienoj vietoj susibūrimą tuo pačiu metu. Čia reikia skirti erdvinį bei fizinį artumą nuo socialinio. Fizinis artumas nebūtinai reiškia socialinį artumą. **Būti arti** socialine prasme reiškia pajėgti užmegsti dvasinį bendravimą su kitu žmogumi, dvasine prasme atskleisti jam save ir panašų atsiskleidimą priimti iš jo. Jei žmonės yra arti vienas kito šia sociale prasme, tai net ir didelis jų susitelkimas nelaikytinas minia. Minia tampa tada, kai žmonės išgyvena fizinį tarpusavio artumą, bet kartu ir didelį dvasinį - socialinį atstumą. Kai žmogus būryje nebesantykiauja su kitu kaip žmogumi, o kaip su daiktu. Bet išgyvendamas kitus žmones tik kaip daiktus jis sudaiktina pats save. Žmogus neturėdamas žmoniškų santykių su žmogumi, bet būdamas minioje, staiga pasijunta besantykiaująs su pačia minia. Bet santyky su minia jis pasireiškia kaip labai silpnas partneris. Čia jis teturi tik vieną galimybę — klausytis minios žodžio negalėdamas jai nieko atsakyti. Todėl žmogus tapęs minios dalyviu tuo pačiu kapituliuoja prieš ją kaip individas; atsisakydamas vadovautis savo protu, reikšti savo valią. Jis savo jausmus suliedina su bendrąja minios nuotaika. Minioje žmogus elgiasi taip, kaip savo gyvenime nei svajoti nesvajojo. Minioje žmogus patenka į tokią psichologinę būseną, kad jis tedaro tai ką kiti daro. Tai pirmasis pastebėjo prancūzas Le Bon ir tą reiškinį pavadino anglų kalbos vertime "Psychological law of the mental unity of the crowd". Prie tos vadinamos mintijimo vienybės minios žmonės prieina užsikrėtimo keliu. Kaip nusilpęs organizmas lengvai gali užsikrėsti nuo kito ligonio ir susirgti, taip minios žmogus savotiškam dvasiniam nusilpime, priima visa tai kas tik jam sudaro stipresnį įspūdį. Sunku betgi daleisti, kad tas "vieningas galvojimas" atsiranda minioje savaime. Minios nuo-

taikų formavimo pagrindinį vaidmenį atlieka vadai. Visokie, prieš miniai susirenkant, žinomi ir nežinomi šūkiai bei idėjos tėra tik priemonės. Nežiūrint jų populiarumo bei skambumo, netinkamu laiku juos panaudojus, galima neatsiekti atgarsio minioje. Konstruktyviam veikimui minia retai kada yra nusiteikusi; nebent ji būtų paveikta įtakingų vadų arba kokio nors stipraus, jaudinančio įspūdžio. Šiaip jau minia yra tinkamas griovimo įrankis. Minia dažnai atmeta, bet kokius dorinius ar teisinius įstatymus įvesdama savuosius. Kartais tas "minios įstatymas" pritaikomas praktikoje įvykdant vietoje minios teismus. Tokie teismai paprastai remiasi dviem principais arba "įstatymais": minios neklaidingumu ir paskiro minios dalyvio neatsakomingumu. Kartais miniažmogiai net parodo nepaprasto heroizmo ir pasiaukojimo. Tai rodo nemažas skaičius kasmet žūstančių įvairos rūšies riaušėse demonstrantų. O vienok minioj besireiškiąs heroizmas nėra savo esmėje tikras. Jis tėra tik paprasto impulso išdava. Užtenka tik priešingo įspūdžio ir mūsų herojus iš baimės mesis į paniką dar nebaigęs herojinio veiksmo. Tas pat pasakytina apie minios žmonių simpatijas. Kai Kristus žengė į Jeruzalę, minia tiesė Jam po kojomis palmių šakas, bet po kelių dienų ta pati minia spiaudė į Jį reikalaudama Jam mirties bausmės.

3. Išorinės sąlygos, veikiančios masinės visuomenės formacija

Minia, kaip matėme, yra masės apsireiškimas matoma forma. Bet žmonių fizinis susibūrimas yra daugiau sąlyga miniai atsirasti, o ne minios ar masės esmė. Esminę vietą užima masės žmogaus dvasinė struktūra, kuri yra palaida, neintegruota. Ji nėra pasiekusi tokio lygio, kad žmogų būtų galima pavadinti asmenybe. Tokio žmogaus gyvenimo kelias eina nežinios kryptimi. Toks žmogus gyvenimo kurti nepajėgia, nors turėtų be perstojimo kurti, o yra pasirengęs kopijuoti jį pagal kokį nors standartą. Tokie žmonės dažnai išdidžiai pareiškia, kad jie esą modernūs ir einą kartu su gyvenimu. Su kieno gyvenimu eini? Su savu? Su savo gyvenimu niekas neina, nes jis negali būti atskirtas kaip šunelis nuo savininko. Su svetimu gyvenimu irgi neįmanoma eiti, o sekti jį iš paskos. Sekti jį kaip kokį šabloną. Tada nebekuriamas savas gyvenimas, o aklai sekama mada. Toks yra tikrasis masės žmogus.Masės žmogui atsirasti šiandien daug palankesnės sąlygos negu jos buvo sakysim prieš porą šimtų metų. Vienas iš tokių veiksnių, kuris veda žmones į sumasėjimą, yra masinis gamybos būdas. Masinis gamybos būdas ekonominiu ir techniniu atžvilgiu negali turėti jokių priekaištų. Jo šiandien atsisakyti būtų didžiausias absurdas. Deja nieko nėra tobulo visais atžvilgiais. Kiekvienas naujas didesnės apimties išradimas, kiekviena nauja idėja nešasi su savimi daugybę problemų, kurios pasirodo tik po eilės metų. Praeina nemažai laiko kol surandamas vienoks ar kitoks joms sprendimas. Masinis gamybos būdas reiškiasi: darbo padala į nesudėtingus veiksmus, darbo ritmo ir judesių racionalizavimo įvedimu, gaminių standartizavimu, ir kiekvienu galimu atveju mašinos vietoj žmogaus panaudojimu. Masinis gamybos būdas šiandien yra visuotinas ir milijonai žmonių yra į jį įrikiuoti. Tie milijonai technikos ir ekonomikos statomų reikalavimų verčiami dirbti nekūrybingą, nesuprantamos paskirties, monotonišką, nekomplikuotą, mašinos ir vadovų komanduojamą darbą. Žmogus tad neturi daug džiaugsmo iš paties darbo; jo visas dėmesys koncentruojasi į uždirbamą pinigą. Kasdien jis gyvena minioj, kurios veidas yra rūstus ar tai prie mašinų ar pietų metu užkandžių salėje. Vienok žmogus su ta aplinka apsipranta. Apsipranta, nes jo dvasia prisiima aplinkos reikalavimus. Darbe nereikia nieko galvo-

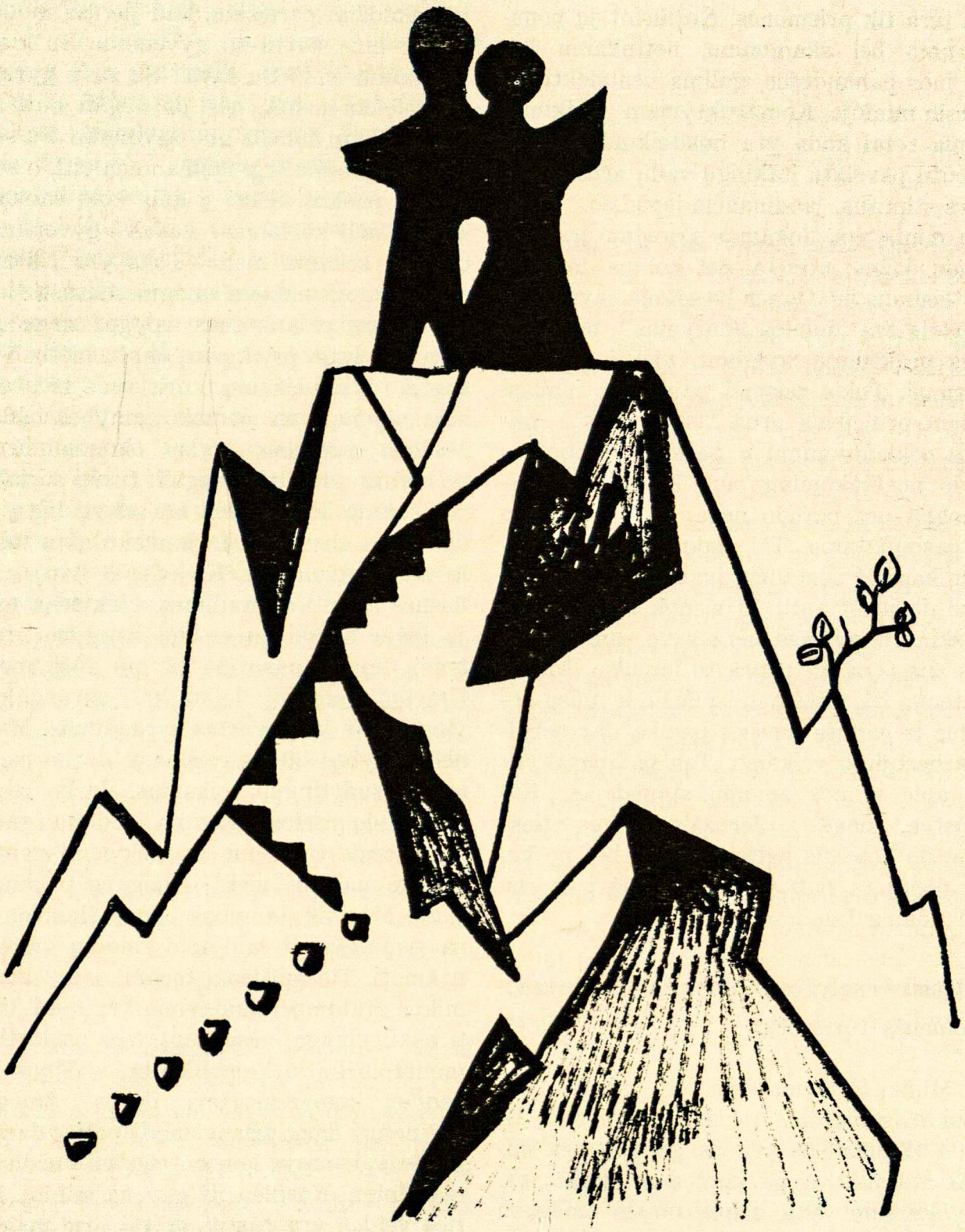

ti, nereikia daryti sprendimų. Greitai nusprendžia žmogus, kad bet kurioj gyvenimo srity sprendimai nėra būtini. Jis dirba, kaip ir visi, iš anksto nustatytais judesiais. Tad kodėl jis neturėtų ir gyventi tuo pačiu stiliumi, kaip dauguma? Pagaliau jis naudoja tik standartinius gaminius kaip ir dauguma. Čia žmogus prieina išvados, kad visa yra teisinga, gera ir gražu kas daugumos priimta. Technikinis bei socialinio gyvenimo progresas iškelia dar kitą problemą. Progereso sukomplikuotą gyvenimą vis didesnis ir didesnis skaičius žmonių nepajėgia suprasti, nežiūrint to, kad stengiamasi per mokyklas jų inteligenciją pakelti. Dėlto tik labai ribotas skaičius žmonių daro sprendimus. Visi kiti vadovaujasi tik savo įspūdžiais. Tas ypatingai ryšku politikoje. Jei Lincolnas demokratiją apibrėžė kaip "Government of people, by people and for people", tai šių laikų garsus sociologas Sorokinas duoda šiems laikams teisingesnį demokratijos aptarimą: "Government of politicians, by politicians for politicians", nes dauguma piliečių neturi jokios nuomonės valstybės tvarkymo reikaluose. Agitatoriai net ir nesistengia pristatyti publikai savo planuojamas programas, o tik tinkamiausiu psichologiniu metodu mases paveikti įspūdžiu. Fizine, erdvine ir technine prasme šiandien žmonės stovi arčiau vienas kito negu bet kada istorijoje. Ne vien darbe, bet, išaugus miestams, apartamentiniuose namuose radijas, televizija ir spauda suveda žmones į artumą erdivine, fizine bei technine prasme. Tačiau visos tos gyvenimo priemonės veikia išskiriančiai socialine prasme. Šiandien ne naujiena, kad žmonės gyvendami po tuo pačiu stogu ne tik nesisveikina, bet viens kito netgi nepažįsta. Žmonės, naudodamiesi techniškomis priemonėmis turi daug galimybių, bet labai maža progos atsakyti. Tai visai panaši padėtis į žmogų santykyje su minia. Ten jis irgi, kaip minėjau, teturi progos klausyti, bet nieko negali pasakyti. Todėl visi kurie tiki, kad išsivysčius susisiekimui (komunikacijai) žmonės suartės ir galimai virs viena tauta, labai klysta. Kaip matome, kad toks procesas įvyktų neužtenka vien tobulos komunikacijos, o žmonių dvasinio gyvenimo radikalaus pakeitimo.

4. Mada ir laiko dvasia

Mada neturi nei pastovių principų nei pastovios krypties. Mada yra laikina. Ji laikinai pristato vertybių gradaciją ir čia pat ją vėl pakelia į kitą, kartais visai priešingą. Mados jokiu būdu negalime suplakti nei su tradicija nei su pažanga, nes ji neturi nei pastovių principų, nei krypties. Mada nebūtinai veda prie aukštesnio gėrio, tiesos ir grožio pažinimo. Taigi ir jos vertybių gradacija yra labai abejotina. Kaip mada atsiranda? Ji nekyla spontaniškai, o yra suorganizuojama atskirų individų ar jų grupių ir pateikiama masės žmonėms. Mada tarnauja kieno nors interesui.

Mados kūrėjai betgi yra ribojami dviejų faktorių: a) prigijusi mada yra sunkiai kontroliuojama pačių jos kūrėjų ir b) mada sunkiai įgyvendinama, jei ji eina prieš gyvenamosios epochos dvasią, kuri tęsiasi šimtus metų ir kuri atstoja socialinio ir kultūrinio gyvenimo rėmus. Sociologas Sorokinas jas vadina socialiniai kultūrinėmis supersistemomis. Jis skirsto visą istoriją į 3 pasikartojančias supersistemas. Pagrindu tam suskirstymui imamas žmogaus pasitikėjimas savimi ar primato teikimas kitam. Žmogus savo gyvenimą tvarko arba pasitikėdamas Dievu ar šiaip aukštesne už žmogų jėga, arba jis pasitiki Dievu ir savo protu sutartinai, arba jis tiki tik savo penkiais pojučiais. Toliau jis randa, kad dabartinė epocha reprezentuoja žmonijos pasitikėjimą juslėmis, pradedant mokslu ir baigiant doriniais klausimais. Tai ta pati dvasia kuri buvo įsigalėjus prieš krikščionijos išplitimą. Tą epochą charakterizuoja šūkis "Naudokis die-

na, vagyk ir gerk, nes rytoj mirsi" ir būsi niekas. Istorija yra liudininkė, kad tokios supersistemos galas yra visada katastrofiškas. Tokioj epochoj visada iškyla masės žmogus , o paskutiniais šimtmečiais ir jo įstatymas — mada.

Ar masės žmogus yra linkęs tikėti į antgamtinę Būtybę? Į tai aiškaus atsakymo neįmanoma duoti. Viena aišku, jo tikėjimas ar netikėjimas nebus nei gilus, nei tvirtas, nei gyvas. Iš paviršiaus jis gali atrodyti labai religingas ar didelis bedievis, priklauso nuo to kokia mada religijos atžvilgiu toj vietoj ir laike dominuos. Jo doriniai - religiniai principai neturi pastovios vietos jo verytbių gradacijoj, bet dažniausiai dorinės vertybės užima paskutinias vietas. Mat doriniai principai neretai susikerta su malonumais. Šitoj vietoj neretai masės žmogus pasirodo pilname savo arogantiškume paniekindamas dorines vertybes, kaip istorines liekanas, nesuderinamas su laiko dvasia. Tame savo arogantiškume jis be abejo įžiūri savos rūšies drąsą. Tačiau čia jis visiškai klysta. Esmėje malonumų ieškojimas labai gerai derinasi su bailumu. Kas gyvena malonumams, tas turi būti bailys. Drąsa ir pasiaukojimas visų pirma paneigia malonumus. Gi visuomenė, kurioje malonumų ieškojimas tampa gyvenimo stiliumi, stovi socialinės katastrofos išvakarėse. Jei masės žmogus dažnai paneigia dorines vertybes, tai kultūrinėms jis yra tik mažiau ar daugiau abejingas. Šiandien daug kas gali išdrįsti pareikšti, kad Dievas, šeima, tauta ar net teisingumas yra bereikšmės sąvokos, bet vargu ar masės žmogaus ambicija leis jam prisipažinti, kad jis yra nekultūringas. Vienok masės žmogus nėra kūrybos, o gamtos žmogus. Jei jis ir noriai mokosi, tai tenkinasi tik specialiu išsilavinimu. Estetiniai jo reikalavimai yra neaukšti. Estetinio pasigėrėjimo vietoj jis mieliau pasirenka sensacijas, kurias šių dienų verslas jam visuomet pasirengęs pristatyti. Masės žmogų betgi patraukia visada ekonominės vertybės. Joms siekti jis deda visas pastangas. Savo vertybių gradacijoj jis įrikiuoja jas pirm dorinių, kultūrinių ir net biologinių. Yra ne paslaptis, kad nevienas masės žmogus, siekdamas sau daugiau turto, sužlugdė savo sveikatą.

6. Masės žmogus ir mes

Gal kam kilo mintis, ar išviso mums aktualu nagrinėti šį klausimą. Taip, nes ateitininkas turi būti priešingybė masės žmogaus tipui. Ateitininko idealas yra žmogus su išugdyta asmenybe — šviesiu protu, tvirta valia, doriniu kilnumu. Žmogus, kuris turi drąsos prisiimti atsakomybę ir auką, kuris turi aiškius ir tvirtus gyvenimo principus, kurio vertybių gradacijoj amžinosios vertybės užima pirmą vietą. Tokie mes turėtume būti. Aišku, gyvenime mes tokiais nesame. Nesame visų pirma todėl, kad tai yra idealai kurių mes kasdien turime siekti, kad eitume mažiau ar daugiau tobulėjimo kryptimi. Atminkime vieną dalyką, kad tvirtos asmenybės atsidūrusios bet kurioj aplinkoj nepraranda savo individualumo, ar, paprasčiau tariant, nepraranda savo galvų. Jei mes pasuksime masės žmogaus gyvenimo stiliumi, tai tarp kitų vertybių nustosime vienos iš mums, mūsų tėvams ir mūsų tautai brangiausios vertybės: mes ištautėsime, nes lietuviškos masės čia neturime.

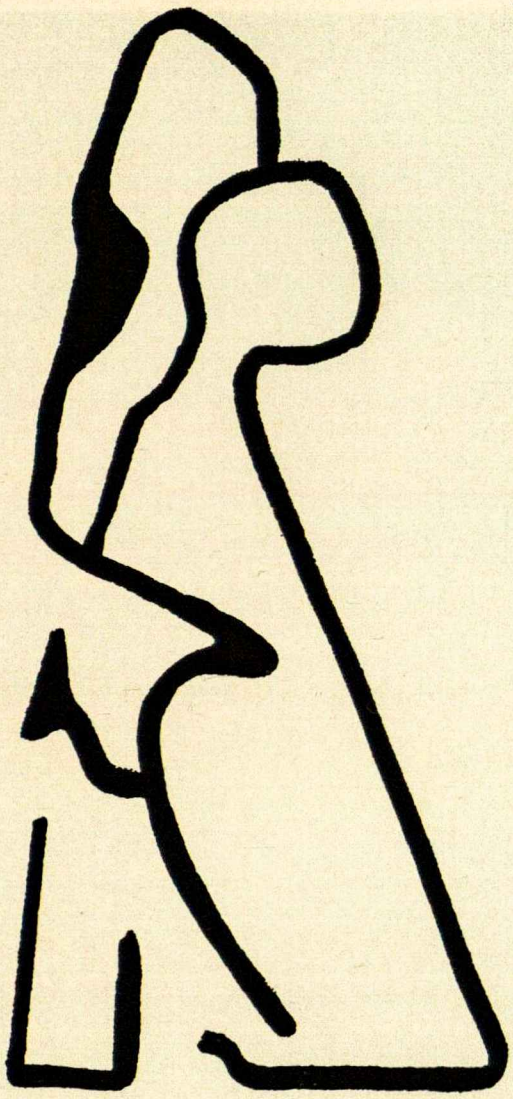

Vida Paškutė

DAINAVA '71

I

Saulės spindulys
žibėjo ant veidrodžio
krašto...
Ėjom pasivaikščiot
amžinu keliu
...ir kalbėjomės.
Šaltas vėjas nupurtė
kūną ir
snaigės krito
švelniai ant tavo
plaukų.
Oi sudieu, sudieu.
Savaitė jau baigta.
....sudieu.

II

Nevažiuok.
Nepalik manęs.
Sakai, kad pasimatysim
...bet ar tikrai?
Medžių šakos lingavo
kai tu išvažiavai.
Padangė aptemo,
vėjas smarkiai pūtė...
...saulė nušvito
ir tu grįžai.

LAIMĖ.

MIRTIS

Sustingusios durys prasivėrė
man parodyti tris begalines sienas,
kurios apsupa nežmonišką šaltį.
Ir stebėjau gyvenimą sielos kambary.

Ant atsiminimų stalo apšarmoto —
nuvytusios jaunystės gėlės,
pamerktos ašarose;
draugystės sušalusi šypsena,
apdulkėjusios knygos,
statulėlė be veido;
ir ant žemės dar guli
tas neapykantos aštrus akmuo,
kuris sudaužė sielos langą
ir įleido žiemos šalną.

Nevilties vėjas vėl papūtė
ir užtrenkė duris amžinai.

L. Keraitė

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MUZIEJAUS
BIBLIOTEKA

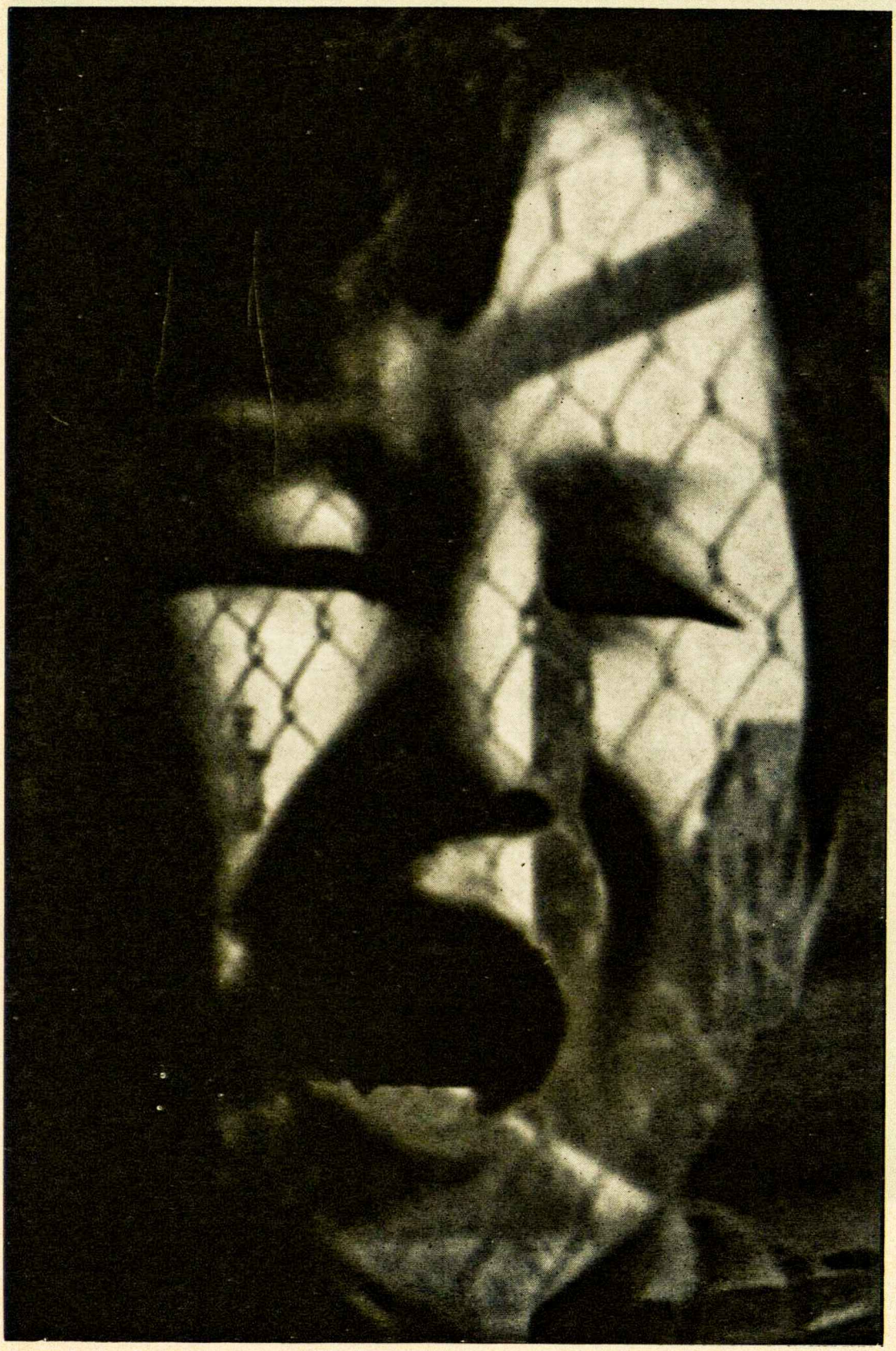

114

SIMUI

sunkios, užmiegotos akys atsimerkė.
atsimerkė į šviesą,
į nepaprastai blizgančią šviesą,
kurios žėrintys spinduliai dangų rėžė.

bet nesuprato tos akys,
negalėjo pakęst šviesos grožio —
nenorėjo,
nusisuko...

aro akys pamatė grožį:
stebėjosi, džiaugėsi,
visas kūnas virpėjo
stengės, stengės pasiekt aukštumą
visa širdim,
ir visa jėga
ir visa dvasia...

ir dvasia niekad nepaliko aro apsnigto lavono:
jos žibintuvai liejosi ant sušalusios žemės
ir šildė mūsų širdis
ugdė mūsų dvasią pasiekt
tą šviesą.

Bernadeta Braciūtė
1970 m.

GYVENIMAS?

Ir kas gyvenimas,
Jei ne pabundančio pavasario
Kaip kūdikiai minkšti žiedai?
Jeigu ne sausio speigo
Sustingusių bangų kalnai?
Jei ne šlapi ir tamsūs
Rudenio vakarai?
Jei ne aistringai kaitrūs
Smėlėtuos plėžuos
Žmogystų gabalai.

Aldona Zailskaitė

VISA ATNAUJINTI KRISTUJE

Šią temą pasirinkau dėlto, kad šis ateitininkų šūkis yra taip dažnai mūsų girdimas ir kartojamas, bet taip mažai ir paviršutiniškai apgalvojamas. Mes žinome, kad jis iš ateitininko reikalauja dviejų dalykų: tarnavimo Dievui ir tėvynei.

Šie abu uždaviniai ateitininkams yra galimi ir čia, Amerikoje, kur religinė laisvė klesti. Čia ateitininko tikslas turėtų būti: sustiprėti Kristaus moksle ir būti pasiruošusiam jį platinti.

Mes dažnai susitinkame su žmonėmis, kurie yra religijos atžvilgiu neapsisprendę ir save dažnai vadina bedieviais. Ateitininko tikslas, tokiu atveju, būtų pagelbėti tokiam žmogui susirasti kelią atgal į Kristų. Bet, kad ateitininkas galėtų tinkamai tai atlikti, jis pats turi būti stiprus ir tinkamai pasiruošęs.

Lietuviškoje visuomenėje ateitininkas turėtų rodyti savo tautos ir savo krašto begalinę meilę. Jis turėtų pašvęsti visas savo jėgas, kad jo protėvių žemė vėl būtų laisva.

Kitataučiams ateitininkas turėtų rodyti savo veiksmais kaip stipri ir nepalaužiama yra lietuvių tauta savo siekimuose.

Ateitininkai neturėtų būti negyva organizacija, bet junginys žmonių, kurių kiekvienas savo skirtingu būdu stengiasi tarnauti tam pačiam tikslui: "Dievui ir tėvynei".

Edvardas Antanas Krakauskas

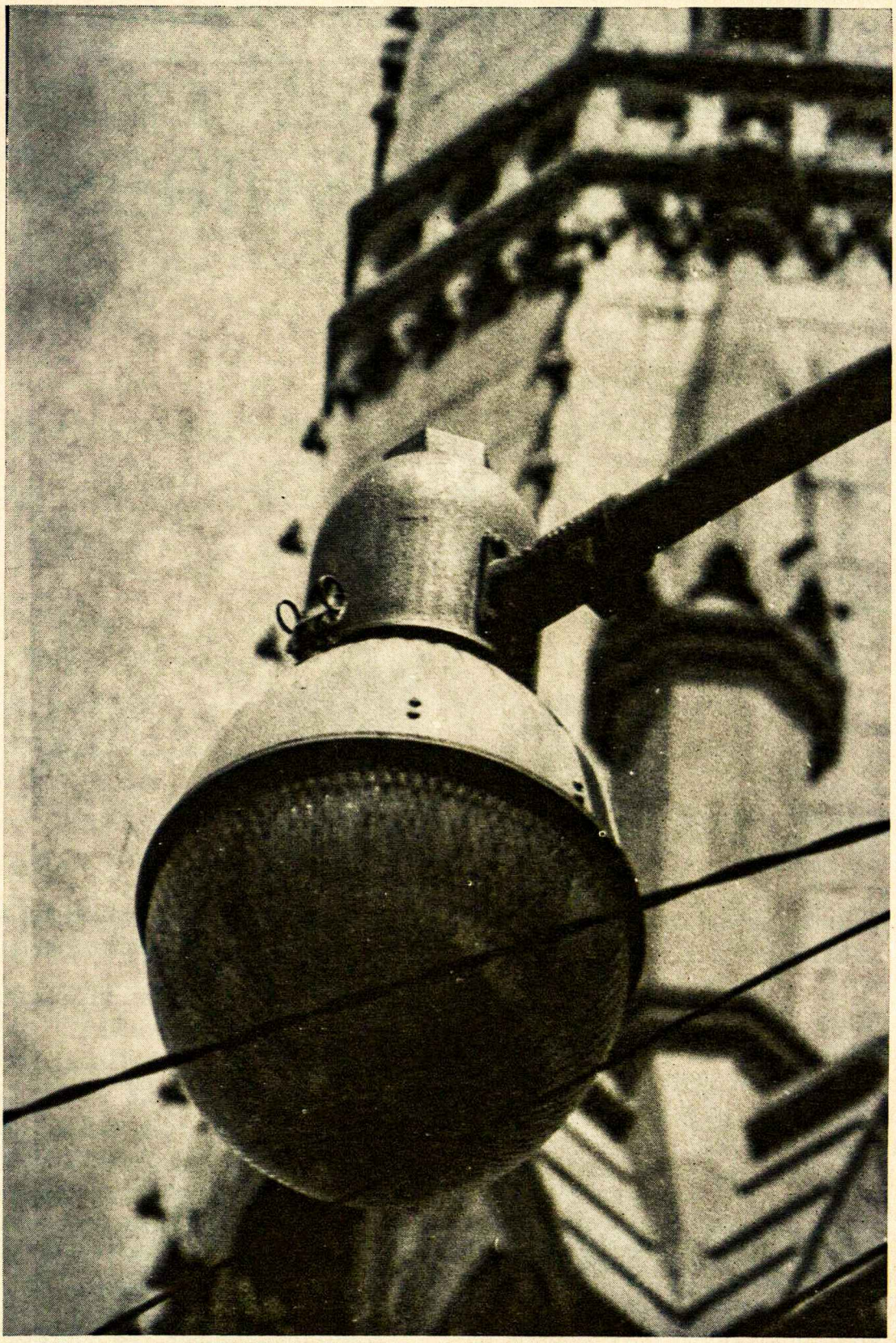

Ateitininkiškumas

Regina Stočkutė

Netoli nuo Detroito, maždaug pusantros automobiliu važiavimo valandos į rytus, randasi mažas miestelis vadinamas London. Čia gyvena nemažas skaičius lietuvių. Daugumas jų nėra ateitininkai. Galiu net sakyt, kad vienintėliai ateitininkai yra importas iš didžiojo Toronto.

Bet keletą stebėtinų dalykų apie šį miestelį norėčiau pasakyti. Lietuviai čia, nors nėra ateitininkai, bet turi tą jausmą, tą nuostabumą, kuris reiškiasi ir ateitininkiškoje dvasioje.

Noriu todėl ir paklausti: nuo ko priklauso ateitininkiškumas? Ar žmogus pasidaro ateitininkas kai jis duoda savo įžodį? Ar ateitininkiškumas yra prigimties dalykas? Ar ateitininkiškumas yra metalinis ženkliukas? Ar žmogus gauna šeimiškumą, lietuviškumą, tautiškumą, katalikiškumą, visuomeniškumą su įžodžio davimu, ženkliuku ir kaspinėliu?

Manau, kad ateitininkiškumas yra žmogaus gyvenimo išraiška: tai yra krikščioniškas - katalikiškas gyvenimas, kuriame siekiama savęs suradimo, savęs išpildymo, plečiant savo sielą ir mintį. Ateitininkiškumas yra gyvenimo būdas. Jis pasireiškia kiekvieną dieną tuo kaip mes bandome išaiškinti savo problemas, kaip laikomės savo draugų atžvilgiu, nežiūrint ar jie būtų lietuviai ar ne.

Ateitininkiškumas yra supratimas. Supratimas pasaulio, kuriame mes randamės; supratimas koks yra mūsų kelias ir kur mes turime eiti. Ateitininkiškumas atsiranda duodant iš savęs tai kas katalikiška ir lietuviška. Bet reikia suprasti ir

pasaulio problemas: ką jos mums reiškia ir ką mes turime daryti.

Ateitininkiškumas neturėtų būti užsidarymas nuo pasaulio, bet daugiau kaip veidrodis, kuris atmuša ir sklaido visur Amžinąją Šviesą, neklaidinančiais ženklais nuberdamas žmogaus kelius.

Ateitininkiška organizacija turi turėti ne tik suvažiavimus su puotomis, šokiais ir paskaitomis, kurios bando aiškinti mūsų penkis principus žodyno aptartimis, bet ir turi ugdyti bendrą, visapusišką mūsų pasaulėžiūrą.

Ieškojimas

DIANA MONTVILAITĖ

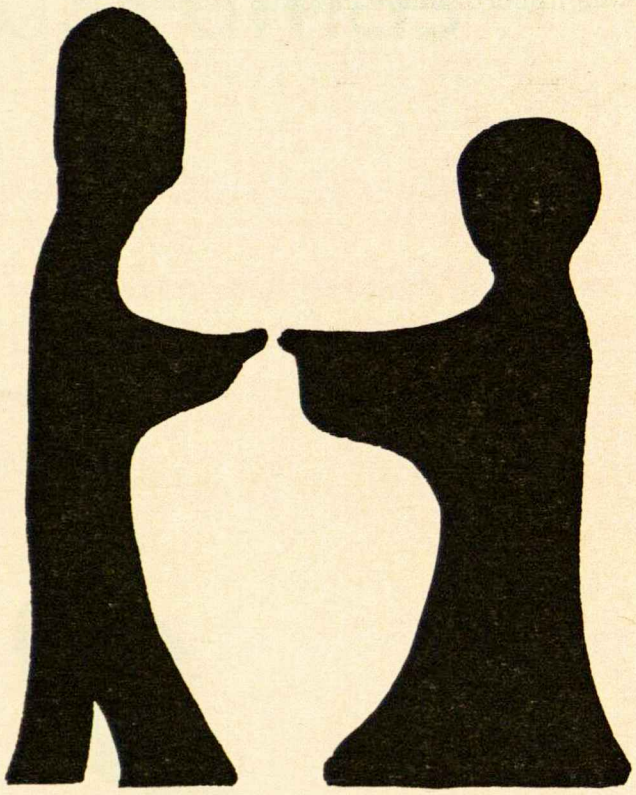

Užtrenkė duris. "Tarrršk, tarrršk," sunkiai sukasi raktai spynoje.

Esu vienas. Saulė skleidžia pro mažą langelį savo paskutinę šviesą ir suteikia kambarėliui šviesų įspūdį. Kitoj pusėj, šešėlyj, stovi kėdė ir stalas. Viduryj tuščia.

Skaičiuoju: viens, du, trys, keturi, penki, šeši, durys. Ir vėl: šeši pirmyn, šeši atgal. Einu įstrižai, paskui bandau eiti įvairiais kitais būdais, bet kaip aš beeinu — vis šeši žingsniai. Gerai, kad šeši, o ne penki arba aštuoni. Nenorėčiau būti kalėjime kur nebūtų lygiai šešių žingsnių per kambarį, raminu save. Atsigulu ant lovos ir pergalvoju praėjusias valandas.

Kaip sakė teisėjas? "Jis kaltas ir galės savo nusikaltimus apmokėti mirties bausme..." Pats žinau, esu kaltas, kad jį užmušiau. Bet kitaip negalėjau. Teisėjas manęs nesuprato. Jis nepažįsta to jausmo, to troškimo būti sočiu ir patenkintu. Įvairiais būdais bandžiau prisisotint. Pavyzdžiui, keletą dienų visai nieko nevalgiau, negėriau. Buvau mirtinai išalkęs ir ištroškęs. Ir tik tada pradėjau vėl valgyti. Valgiau, valgiau, nenorėjau sustoti, nes su kiekvienu kasniu užsitikrinau, kad daugiau badu nebekentėsiu. Buvau sotus.

Arba eidavau pasivaikščioti žiemos metu pusnuogis. Lauke snigo, šaltas vėjas pūtė, ir tada, grįžtant į šilumą, būdavo taip maloniai šilta. Šitais momentais būdavau labai patenkintas.

Vis dažniau nevalgiau, ėjau į karštį, į šaltį, bet man to neužteko. Kažko vis trūko. Pasidariau piktas ir nervuotas žmogus. Nedirbdavau, bardavaus ir gyvenau nuliūdęs iki kol pradėjau gerti. Daug kartų prisigėręs stumdydavau kitus ir pastebėjau, kad jie manęs bijojo. Beveik kiekvieną vakarą pasigėręs mušdavaus. Tada per muštynes pirmą sykį pajutau norą būti galingesniu, stipresniu už kitus. Tai man patiko ir buvau patenkintas. Gyvenau šiuo troškimu, bet jį įgyvendint būčiau turėjęs visą laiką muštis su kitais.

Atėjo diena. Išsirinkau vieną žmogų, su kuriuo susimušiau ir užmušiau.

Kalėjimo sargybinis atnešė man valgyti, bet aš nenorėjau. Vakare atėjo kunigas kartu su manim melstis. Bet kai jis reikalavo, kad aš prašyčiau Dievą atleidimo, kad aš gailėčiausi, aš supykau. Aš pilnu noru ir valia užmušiau žmogų. O dabar gailėtis ir prašyti atleidimo? Ne! Nesigailiu. Ir ko gailėtis?

Kunigas išėjo. Esu vienas.

Kelionės įspūdžiai

Kelionė gana trumpa — iš Bolivaro į Vašingtono tėvynę ir atgal. Skirtumas gana didelis, nors žmonija visur tuo pačiu rūpinasi: nori kaip galint geriau ir greičiau įsitaisyti, ir gražiau ateinančias dienas praleisti.

Kai žmogus per pusę dienos padaro tokią kelionę, nepagalvojęs, kokią reikšmę gali turėti tas geografinis ir dvasinis pasikeitimas, gali patekt ir juokingon ir rimton, patogion ir nepatogion padėtin. Vakarai prasideda vienur anksčiau, o kitur vėliau. Nusistatymas apie odos spalvą nesuprantamas. Visa gyvenimo tvarka daug kartų kaip gyvis be galvos ir be kojų. Bet su visu tuo, žmonija gyvena ir veržiasi pirmyn. Ateitis dabartin, o dabartis praeitin, visur ir visuomet, kartais greičiau, kartias lėčiau, bet vis keliauja.

Pietų Amerikoj, Venecueloj, kaip tik sutemsta prasideda vakaro judėjimas: kinai, pažįstamų lankymas, pasivaikščiojimai ir t. t. Todėl žmogus, kuris prie šitos tvarkos pripratęs, nuvažiavęs ir į kitą vietą užsimanys pažįstamus lankyti kai jie miegot ruošiasi.Toks paprastas atsitikimas gali įvykti dėlto, kad sakytume, Venecueloj skirtumas tarp trumpiausios ir ilgiausios metų dienos yra tik apie pusantros valandos, o šiaurės Amerikoj, Čikagoj šešios ar septynio valandos.

Apie tokius skirtumus būtų galima be galo rašyt. Paminėkime tiktai tuos, kurie gal daugiau į akis krenta.

Temperatūros pasikeitimo palyginimas yra gana įdomus. Venecueloj, kiekvienoj vietoj per ištisus metus temperatūra beveik pastovi. Yra vietų (Andes kalnuose) kur būna apie 0 laipsnių C ir net dar šalčiau. Caracas mieste (sostinėj), būna apie 20 laips. C, Maracaibo (antras krašto miestas savo didumu) — beveik per ištisus metus būna apie 30 laips. C.Tad galima spręsti, kad čia sniego matosi tiktai ant keletos aukštų kalnų viršūnių — kaip pavyzdžiui didysis Pico Bolivar. O šiaip — mažas pakeitimas gamtoj per metus. Galima sakyt, kad gėliuotas pavasaris, gražioji vasara, liūdnas ruduo, bei balta žiema, bijojo paeiliui atkeliauti ir nutarė kartu prisistatyt... į verdančią padangę. Verda ne tik nuo karščio. Gyvybė verda: gėlės, paukščiai, žalumynai, gyvuliai, žmonės, spalvos, vikrumas, balsai. Viskas vienu momentu atrodo sprogsta, o paskui ramybė ir vėl balsai. Viskas be pradžios ir be galo. Šiaurėje skirtinga gamta. Per metus ratelį apvažiuoja: miega, atsigauna, dūksta, stingsta, ir vėl užmiega.

Atrodo, kad ta gamta daug įtakos turi bendruomenės gyvenimui. Pietiečių galvosena: "džiaukimės ir gyvenkim šiandien, nes rytoj bus nauja diena". Šiauriečių — "kraukime šiandien, kad rytojaus šaltą dieną turėtumėm kaip praleisti".

Iš tikrųjų, kaip pietų vietiniai gyventojai sako: trumpas gyvenimas bet linksmas. Žinoma ne visiem. Yra daug žmonių labai biednai gyvenančių (kur jų nėra), bet ir jie per daug nesijaudina. Sako "Dievas davė dantis, duos ir duonos". Arba kitas vyraująs posakis: "kur valgo trys gali pavalgyt keturi."

Alfonsas Paulauskas
Maracaibo - Venecula

KRYŽIAUS KELIAS

AŠ NORIU JUO EITI

Prieš Tavo Didybę, vargų nukamuotas,
Suklupti ant kelių tylus atėjau...
Pasekti Tave net į pačią Golgotą,
Kur Tavo auka už mane paaukota,
Esu pasiryžęs, kančių nebijau.

Priimk mano meilę, tiek kartų išduotą...
Nuo šiandien mylėsiu Tave amžinai.
Tave leisk pagarbint dygliais vainikuotą,
Sukruvintą... Kenčiantį... Baisiai žaizduotą,
Paniekintą skaudžiai tiek kart nekaltai.

Leisk man praregėti... Ir Tavąjį skausmą,
Ir Tavąją meilę man leiski pažint...
Pabudinki sieloje gailesčio jausmą...
Ir klystančią sielą kančia sugrąžink...
Ausims leisk išgirsti išganymo šauksmą

Garbinam Tave, Viešpatie...

GIESMĖ:

Kristaus Motina Šventoji,
Spausk giliai į mano širdį
Prikryžiuotojo žaizdas.

KUN. K. ŽITKUS

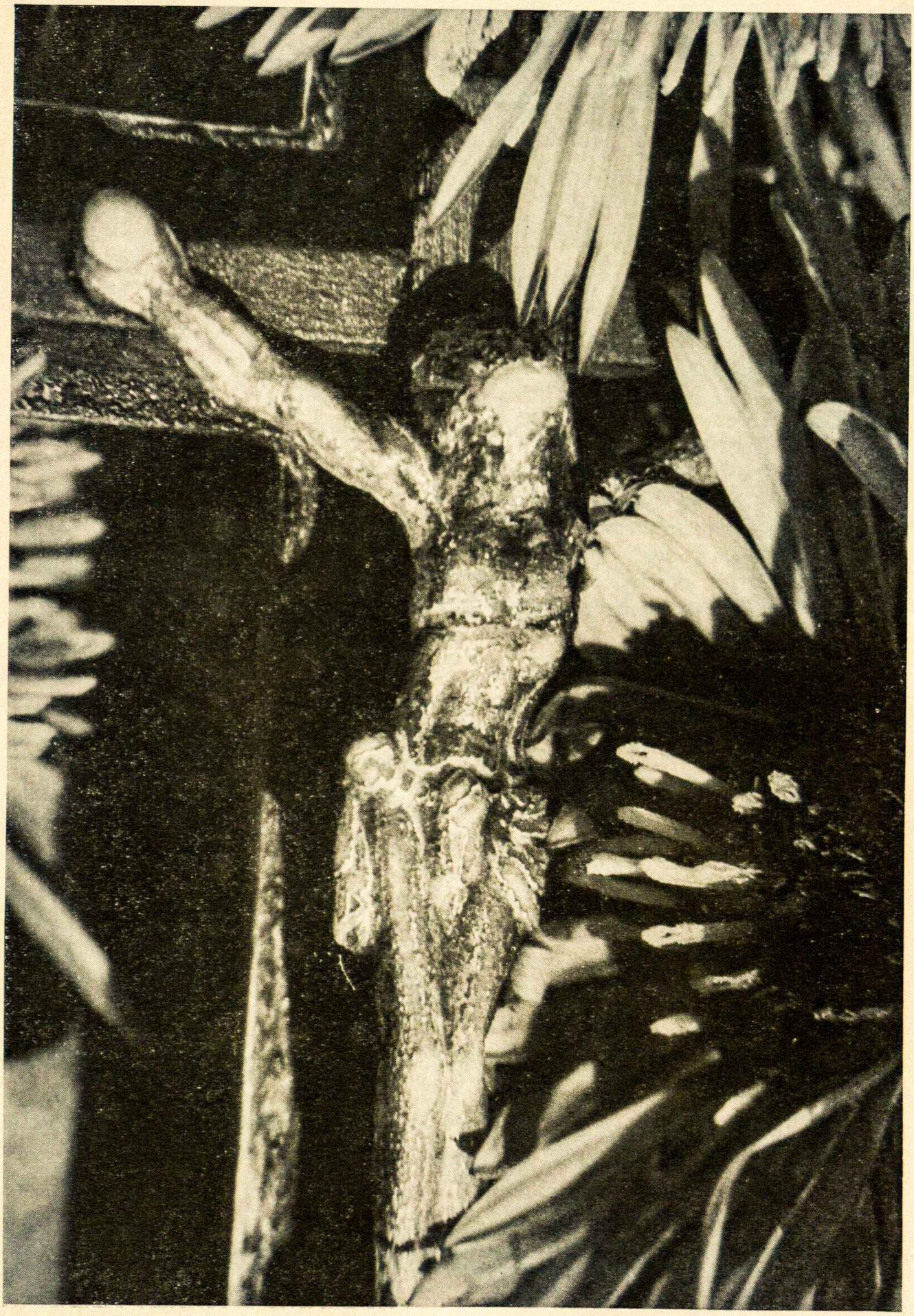

123

KALBOS SKILTIS

YPATINGI ŽODŽIAI

Kiekvienoje kalboje yra ypatingų žodžių, kurie kartais vartojami kaip trumpi sakiniai. Anglų kalboje šitaip kartais vartojami prieveiksmiai (adverbs), kurie į lietuvių kalbą verčiami irgi atitinkamais prieveiksmiais arba kitokiais žodžiais bei posakiais. Pažiūrėkime, kaip verčiami šie prieveiksmiai su galūne-ly.

Absolutely — visiškai, absoliučiai, būtinai
accordingly — atitinkamai
actually — iš tikrųjų, iš tikro
apparently — matyt, atrodo
approximately — apytikriai, maždaug
certainly (of course) — žinoma, tikrai
consequently — taigi, vadinas
essentially — iš esmės
finally — pagaliau, galų gale
fortunately — laimei
obviously — aišku (aiškiai)
personally — asmeniškai
probably (likely) — gali būti, galimas dalykas
relatively (comparatively) — reliatyviai, palyginti
undoubtedly — neabejotinai, be abejo, tikrai
unfortunately — deja
urgently — neatidėliotinai, skubiai
usually — paprastai

pabandykime išversti šiuos sakinius su aukščiau pateiktais prieveiksmiais:

That was **absolutely** necessary condition. He was a hero and was treated **accordingly. Actually** I have not seen him myself. **Apparently** he did not anticipated any danger. It costs **approximately** 10 dollars. Will you come tomorrow? — Certainly. Consequently, he cannot inherit anything. **Essentially** he was a very fine person. **Finally** he fulfilled his promise. **Fortunately,** his brother arrived in time. **Obviously** he could not do that alone. **Personally** I do not believe that he is an artist. It will **probably** rain. That is **relatively** unimportant question. He **undoubtedly** is a good pianist. **Unfortunately,** I am unable to help you. **Urgently** needed help. **Usually** he does not like to be alone.

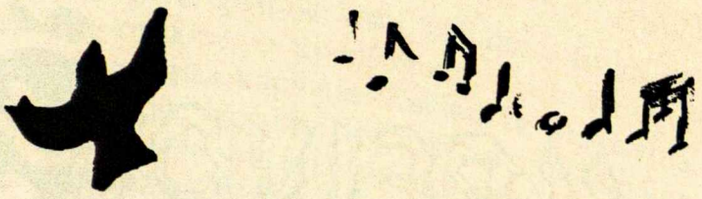

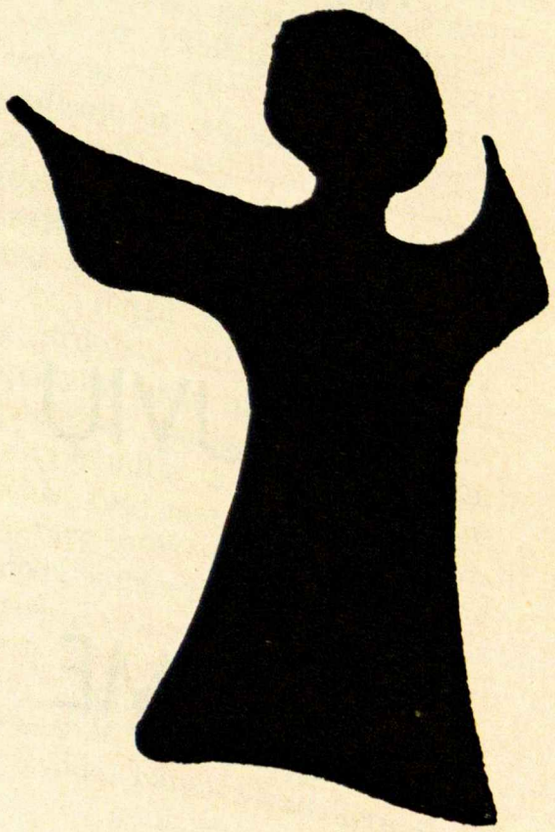

Basel, Bruderholrain 24,
1972. IV. 19

Mielas Redaktoriau,

Tik ką gavau Jūsų redaguojamo "Ateities" žurnalo 1971 m. nr. 8, kuriame malonėjote minėti mano sukaktį. Dėkoju Jums iš širdies už tokį malonų žestą.

Jis man primena tas tolimas dienas — laimingiausias mano gyvenime — kurios man leido nepriklausomos Lietuvos, jos mokslo, o ypač jos jaunimo naudai dirbti.

Aš to jaunimo neužmiršau; dėlto ir šiandien su malonumu skaitau kiekvieną "Ateities" numerį. Jūs, redaguodami tą žurnalą, dirbate reikšmingą darbą, nes garbingai tęsiate Dovydaičio, "Ateities" įkurėjo, tradiciją ir tuo tiesiate tą tiltą, kuris Ateitininkus vėl ves prie tų šaltinių, iš kurių Ateitininkija gavo savo pradžią.

Šiame išganingame darbe linkiu Jums ir visam Redakcijos kolektyvui geriausios sėkmės. Esu tikras, kad visi skaitytojai, įvertindami Jūsų pastangas, Jus iš peties parems.

Dieve padėk!
Su nuoširdžia pagarba Jus visus sveikina
Jūsų vienmintis ir bičiulis,

Juozas Eretas

laiškai

KREIVOS ŽYPĖNOS

LIETUVIŲ KILMĖ

Pilypas von Kanapės

Beveik visi mokslininkai yra nuomonės, kad žmonės yra kilę iš beždžionės. Žinoma, moksliškai nebūtų visai tikslu tvirtinti, kad žmogus kilęs iš tokios beždžionės kokią šiuo metu pažįstam. Teisingiau ir preciziškiau sakant, ir žmogus ir beždžionė yra kilę iš to paties protėvio, kuris buvo gan panašus ir į dabartinę beždžionę ir į dabartinį žmogų, tačiau dar nebuvo taip išsivystęs kaip dabartinė beždžionė ar žmogus. Tas protėvis jau karts nuo karto vaikščiojo ant dviejų užpakalinių kojų, reikalui esant pasiramsčiuodamas priekinėmis, kurias pagal susitarimą vadiname rankomis.

Į šią teoriją besigilindamas ir bestebėdamas lietuvius, vis dėlto įsitikinau, kad lietuviai kažkuo išsiskiria iš kitų žmonių ir būtų nevisai tikslu juos kildinti iš beždžionės. Tiesa, kai kurių kaktos yra žemos kaip beždžionių, tačiau likusio kūno sudėjimas gerokai skiriasi nuo beždžioniškojo. Nors tai pastebėjęs, tolimesniuose savo tyrinėjimuose vis dar stengiausi laikytis monogenizmo teorijos, (t.y. kad visi žmonės kilę iš vienos ir tos pačios beždžionės,) tačiau įvairiausių aplinkybių bei faktų buvau priverstas modifikuoti savo poziciją ir priimti poligenizmą.

Šiandieną, nenorėdamas gilintis į teologines plonybes ir nenorėdamas nagrinėti galimybes, kaip sutaikinus katalikiš-

kąjį mokslą su poligenizmu, kalbėsiu jums, gerbiamieji, ne kaip teologas, bet kaip istorikas. Nenorėdamas liesti paties poligenizmo, o tik istoriškai jį prileisti kaip galimą ir būtiną mano tolimesniems istoriško tyrinėjimo vaisiams paremti, norėčiau su jumis šiandien pasidalinti neapsakomai naujais moksliškais laimėjimais.

Stebint lietuvius, jų būdą (kuris yra saldus kaip medus), jų papročius (kaip pvz. bičių kopinėjimą), dainas (kaip "Bitute pilkoji"), tautosaką (apie lokius ir meškas), priėjau labai įdomios ir visiems lietuviams istorikams bei archeologams negirdėtos išvados, būtent: kad lietuviai yra kilę ne iš beždžionės (kaip visi kiti žmonės), bet iš meškos! Kaip jau anksčiau minėjau sąryšy su beždžionėmis, tai nereiškia, kad lietuviai yra kilę iš tokių meškų, kokias mes dabar giriose sutinkame, bet tai yra vulgarus ir nemoksliškas teigimas apie mokslišką tvirtinimą, jog meškos turi tuos pačius protėvius kaip lietuviai.

Tikriausiai nevienam kyla klausimas kaip aš prie tokios moksliškos išvados priėjau. Turiu prisipažint, kad tai nebuvo sunku, nes Vatikano archyve užtikau daugelį dokumentų, kurie mums pateikia žinių apie Lietuvos kaimynus bei jų papročius. Pasirodo, lietuvių kaimynai senovėje dažnai medžiodavo meškas ir lietuvius. Taigi, pagal senovės kronikininkų raštus, tiek meškos tiek lietuviai savųjų kaimynų buvo traktuojami vienodai.

Toks teigimas tarsi siūlas aiškiai veda mus į gimininguma su meškomis. Giminingumą liudija ir mūsų laikų reiškiniai: Raseinių mieste pastatydintas paminklas vaizduojąs **Žemaitį su Meška.** Kitas pavyzdys yra iš visai nesenų pokario laikų. Vienas lietuvis, maždaug prieš 20 metų, kopdamas Italijoje į Červino kalnus, buvo užkluptas nakties. Paskatintas tikriausiai savo įgimto instinkto, jis apsinakvydino urve...

Visdėlto, stipriausias mūsų šaltinis šiuo reikalu yra kalbotyra. Tikriausiai visi esate girdėję žodį "bičiulis". Ir ką gi jis reiškia? O gi bitininką, t. y. žmogų, kuris bites kopinėja. Tačiau tą atsakymą duodant, savaime kyla kitas moksliškas klausimas, būtent: ar tiktai žmogus bites kopinėja? Pasirodo, kad ne. Bites kopinėja, ir dar gana dažnai, meškos. (Šiuo klausimu susiinteresavusius siūlyčiau pasiskaityti prof. dr. Pauliaus Rabikonio SJ mokslinį veikalą "Meškos ir medus lotynų paleografijoje ir popiežių raštuose". Tai istorinė studija, apimanti medaus ir meškos lotyniškų pavadinimų sutrumpinimų nagrinėjimus bei Bendrijos socialinį bičiuliškumo mokslą popiežių raštuose, pradedant šv. Petru ir baigiant Leonu XIII. Kiek girdėjau, autorius šiuo metu ruošia papildytą laidą įimančią ir dabartinių popiežių pasisakymus.) Taigi, peržvelgus tą studiją ir prisiminus lietuvių papročius, tuoj matyti, kad yra kažkas bendro tarp meškos ir lietuvio: vienas ir kitas medų kopinėja. Kadangi meška yra mažesnės inteligencijos padaras, tai galima visai saugiai moksliškai prileisti, jog lietuvio pirmatakas buvo gan panašus į mešką, ir iš to galima pasidaryti visai tvirtą išvadą, būtent: kad lietuvių ir meškų protėviai kadaise buvo broliai ir kartu medų kopinėjo. (Iš čia ir kyla visokios mūsų liaudies pasakos apie bites ir lokius.)

Dabar mums kyla dar įdomesnis klausimas: o kaip gi tad atsitiko, kad vieni liko meškomis, o kiti tapo lietuviais? Giliau pasitikrinus pasirodo, kad vienu metu buvo meškų, kurios turėjo garsesnes gerkles už kitas meškas. Pvz. kai meškiukas A varydavo meškiuką **B** nuo medaus, o tas meškiukas **B** pasitaikydavo su garsia gerkle, tai jis rėkdavo ir šaukdavosi pagalbon savo bičiulį meškiuką **C**. O kaip kitaip galėjo meškiukas **B** pavadinti savo bičiulį meškiuką **C** jei ne "bičiuliu"? Taigi, tie meškiukai, kurie išmoko sušukti pavojaus metu "Bičiuli!" — tapo panašiais į mus ir yra laikytini tikriausiais mūsų protėviais.

Tęsiant studiją toliau, pastebėjau, kad šitų mūsų protėvių būta dvejopo ūgio: didelių ir mažų. Didieji mūsų protėviai, pasistoję and savo užpakaliniųjų kojų, pasiekdavo aukštesnes medžių drėves su medumi ir todėl jie vadinami "aukštaičiais". Mažesnieji mūsų protėviai aukštai nepasiekdavo ir todėl buvo vadinami "žemaičiais". Tiesa pasakius, žemaičiams taip buvo sunku aukštai pasiekti ir tiek daug jie vargdavo, kad iš nusivylimo jie pradėjo beržuose ir kituose medžiuose skyles badyti bei sulą varvinti ir... gaminosi midų. Turėdami midaus, ėmė besaikiai gerti. Jie tiek daug gėrė, kad mes net iš neperseniausių istoriškų šaltinių žinome, kaip vargšas vysk. Valančius, norėdamas tą ydą pašalinti, pradėjo steigti blaivybės draugijas.

Vis dėlto atsirado žemaičių tarpe ir gudresnių. Jie, pristigę midaus ir pusėtinai prasiblaivę, pradėjo galvoti ir nutarė daugiau nebeskursti kaip kiti jų broliai, bet prasimanyti amato. Kadangi tais laikais namų pirkimo ir pardavimo biznio nebuvo, tai jie pradėjo skolintis arklius ir paskui už palyginti gana žemą kainą kitiems pardavinėti. Kai jie jau buvo daug tokių arklių prisiskolinę ir per klaidą net patiems savininkams pardavę (reikia pastebėt, kad tie savininkai dažniausiai būdavo neišsipagirioję žemaičiai) tai nuskriaustieji vieną gražią dieną susitarę šiuos skolintojus — pardavėjus vijosi. Vijosi juos iki Nemuno. Anie gi, pribėgę Nemuną, perplaukė ir parodė atsivijusiems iki vandens žemaičiams špygas. Kadangi jie buvo **savo valia keitę** nesavus arklius, tai žemaičiai, matydami jų rodomas anoj pusėj Nemuno špygas, iš piktumo juos pavadino "sau-val-keičiais". (žiuo reikalu patarčiau pasiskaityti mons. Razminsko autobiografinę knygą, kuri dar yra pas autorių rankraštyje "Žemaitiška meška".)

Taigi, šitie arklių skolintojai ir pardavinėtojai, kurie rodė šypgas į anoj pusėj Nemuno stovinčius nevisai blaivius žemaičius, taip ir gavo naują vardą: **suvalkiečiai.**

Visa tai išgirdę, jūs man tikriausiai prikišite, jog aiškindamas apie aukštaičius, žemaičius ir suvalkiečius, pamiršau lietuvius. Anaiptol! Prašau atydžiai aiškinimą sekti toliau.

Dar prieš Mindaugo laikus buvo visos šios aukščiau suminėtos gentys: aukštaičiai, žemaičiai ir suvalkiečiai. Jie jautėsi vieni kitiems gimininga, mat žinojo, kad visi yra kilę iš meškos, o ne iš beždžionės, kaip kiti žmonės. Taigi, vieną gražią dieną visi nutarė bendrai susirinkti ir tartis tarpusavio koegzistencijos bei kultūrinio bendradarbiavimo klausimais. Taip jiems besitariant ir besiaiškinant, staiga apsiniaukė dangus ir vienas vaikutis, kuris neištardavo gerai "s", o sakydavo "th", pažiūrėjęs į dangų sušuko: "Mama, mama, **lietuth va!**" Taip ta vieta ir buvo praminta **"Lietuthva"**, o kadangi lietuviai "th" laikė šveplavimo ženklu, tai išmetė, ir gavosi — **Lietuva.** Taigi, dabar manau, kad visiems turėtų būti aišku, jog tą kartą kai aukštaičius, žemaičius ir suvalkiečius **lietus vijo,** tai taip juos ir **sulietuvijo.**

ALp(LKA)1786
1972, Nr.4

90. 725. 323